

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrto leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem sementišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročbi.

„Slovenski Gospodar“ prične z novim letom svoj XVII. tečaj. Dosedanji p. n. prijatelji, naročniki, društveniki „Tiskovnega društva“ so prošeni, da mu zvesti ostanejo še znaprej ter naročbo svojo ob pravem času ponovijo in listu pridobijo novih naročnikov. List bode izhajal s prilogami in stane za celo leto 3 fl., za pol leta 1 fl. 60 kr., za četrto leta 80 kr.

Opravištvu „Slov. Gospodarja“.

Premembe pri našem vojaštvu.

Sedaj vršijo se pri našem vojaštvu premembe, ki so že davno bile potrebne, kar pa so najhuje zabranjevali nemški liberalci. Vsak dober Avstrijan je toraj vesel, da je upor liberalcev potlačen in premembe od cesarja podpisane. Do aprila 1883 zavrhijo se vse!

Celo cesarstvo razdeljeno je bilo v 80 narodnih okolišev, iz katerih so nabirali novincev za 80 peš-regimentov. Vsak je štel 5 bataljonov. Vseh je toraj bilo 400 bataljonov.

Nabrani bataljoni pa niso ostajali doma v okoliših svojem, ampak samo po 2, tako imenovana rezervna bataljona. Drugi 3 so z regimentovim štabom Bog vedi kje daleč od domovine proč bili nameščeni. Tje so jim pošiljali z doma novincev in če je vojska nastala, morali so tje dobivati rezerviste in potem se dati uvrstiti z drugimi regimenti v brigade, divizije in kore ali oddelke. V to je trebalo veliko skrbi, dela in časa. To je bilo krivo, da dosedaj nismo na bojišče vojakov tako hitro spravljali, kakor sovražniki.

Z novim letom obrne se to vse na bolje. Dobimo namreč 102 regimenta. Vsak bode imel 4 bataljone; vsi vkup toraj 408. Regimenti pa pridejo stari vsi domov in novi se osnovajo tudi doma, vsak v svojem naborskem okolišju (Ergänzungsbezirk).

Naš peš-regiment štev. 47 je uže v Mariboru s svojim štabom, novi slovenski regiment 87 pa bode osnovan v Celji dne 15. dec. t. l. Novincev si nabira iz celjskega, brežiškega, ptujskega in slov. graškega okoliša. Ta dva regimenta sta dalje v zvezi z regimenti štev. 7, 17, 27 in 97, ter storijo vkup 3 divizije štev. 6, 7, 28, ki so združene v 3. oddelek ali kor pod višjim poveljnikom v Gradci. Imenovanim regimentom, divizijam, oddelku se doda še 1 regiment artilerije, dalje več potrebnih brigad konjenikov, dalje pijonerjev, voznikov, vračnikov, sploh vsega, česar vojaštvo potrebuje za vojsko.

Kedar tedaj pokne boj, pride v Gradec od cesarja po telegrafu glas poveljniku 3. oddelka ali kora, ki ima pod seboj regimente nameščene po Štajerskem, Koroškem, Kranjskem, Istriji, Primorji in Goriškem. Poveljnik telegrafira generalom divizionarjem in brigadirjem, ti pa obristom dotičnih regimentov. Ti pozovejo potem s pomočjo okrajnih glavarstev naenkrat vojake z doma.

V nekolikih urah je uže vsak lahko pri svojem regimentu, kder se preobleče, oroža, pripravi na boj in z regimentom precej odrine proti bojišču. Ker pa so ob enem pripravljene še artileristi, konjeniki itd. zamore se celi kor ali oddelek v kratkih dneh spraviti na mejo proti sovražniku. Jednako pa bode mogoče postopati v celem cesarstvu, kajti vse je trebalo po več mesencev ali tednov, preden je armada na meji stala, pripravna na boj. sedaj pa jo zberemo v 8 dneh.

Cesarstvo šteje takšnih korov ali oddelkov, kakoršen ima za naše kraje v Gradci svoj sedež, vkupaj 15 in še posebno vojaško komando v Zadru v Dalmaciji.

Sedeži in poveljniki pa so: 1. v Krakovi (fml. Windischgrätz), 2. na Dunaji (fzm. Bauer), 3. v Gradci (fzm. Kuhn), 4. Budapešti (fzm. Edelsheim-Gyulay), 5. Požunu (fml. Catty), 6. Košicah na Ogerskem (fml. Kees), 7. Temešvaru (fml. Degenfeld), 8. Pragi (fzm. Filipovič),

9. Josefstadtu (fml. König), 10. Brnu (fzm. Ringelsheim), 11. Levovu (fcm. Würtemberg), 12. Hermanstadtu (fml. Schönfeld), 13. Zagrebu (general konjeniški plem. Ramberg), 14. Innsbrucku (fzm. Thun-Hohenstein), 15. Sarajevu (general kavalerijski plem. Appel).

Vsak regiment ostane ob času miru doma v svojem naborskem okoliši, le po jeden bataljon odpošlje se drugam, če je kde n. pr. v Bosni treba zaradi kakšne praske več vojakov. Dobroto tega bodo vsi lahko priznavali, če se spomnijo, kako so ob časi vojske v Hercegovini in Bosni morali rezervisti pod puško, med tem ko so drugi in mlajši vojaki mirno v svojih kosarnah ostali. Cesar namreč niso smeli redne mlade vojske v Bosno poslati, ker se je bilo bati, da jo utegnemo drugod potrebovati. Kajti ni se bilo zanesti ne na Italijane pa ne Nemce in Ruse.

Zato so morali rezervisti v Bosno in Hercegovino. Temu se prihaja zanaprej lepo v okom pa vendar se ni bati, da bi vojaške oddelke ali kore trgali. No in vse te važne premembe završijo se v kratkem in brez velikih stroškov. — Stanejo komaj malo čez $\frac{1}{2}$ milijona.

Prebrisani nemški Prajzi so uže davno vojake na ta način imeli razpostavljene. Zato so l. 1866 hipoma vdrli na Česko od dveh strani z mogočnima vojskoma, zlasti pa so l. 1870 proti Francozom naenkrat toliko vojske nagnali, da so jih kar obsipali s kroglijami. No, in zakaj pa tedaj nismo toliko časa pri nas jednako razpostavili svojih regimentov? Zato, ker so nemški liberalci to zabranjevali! Zakaj? Iz strahu pred Slovani, zlasti pred Čehi. Bali so se, da nebi nenemški regimenti se navzeli doma narodnega duha z oficirji vred in tako nasilstvu nemških liberalcev v najvišjih krogih nevarni postali.

Celih 20 let so vedeli toliko potrebno premembo zabranjevati. Rajše so videli vse cesarstvo v nevarnosti, kakor da bi bili v pametno premeščenje regimentov privolili. Da se to vendar sedaj godi, to se imamo zahvaliti ministru grofu Taaffeju, ki je Čeha potolažil in spravil v državni zbor.

Dalje se imamo zahvaliti pridnim volilcem, ki so l. 1879 izvolili pridne narodne in konservativne poslance. Ti so nemške liberalce potisnoli v manjšino svitlega cesarja pa precej prepričali, da so Slovani jednako konservativnim Nemcem najzvestejši Avstrijani. No, in vled tega se je sklenola in začela izvrševati prememba, ki je našemu vojaštvu in celej Avstriji v neizmerno korist.

V 8 dneh zamoremo sedaj na vsako mejo, bodi rusko, turško, nemško ali italijansko postaviti številno armado, ki je vsakemu sovražniku kos.

Bog daj, da bi tega ne bilo kmalu treba.

Loterijue srečke v prid „Narodnemu domu“ v Ljubljani.

Slovenci: Ni še popolnem preteklo sedem mesecev od onega časa, ko smo s prvim pozivom stopili pred Vas. Navdajala je takrat naša srca nada in bojazen; nada, da boste prav umeli plemenito namero našo ter nas v izpeljavi njenej izdatno podpirali; bojazen, da utegne glas naš ostati brez odziva v srcih Vaših. Bila je ta bojazen prazna; kajti od dne do dne množili so se darovi za „narodni dom“ in požrtvovalnost Vaša bila je do denašnjega dne taka, da je nadkrilila vse naše nade. Razumeli ste kacega pomena je „narodni dom“; razumeli, kako potrebno je to poslopje kot narodna ustanova in kako važna kot spomenik naše prebujenosti. Slovenci! Z denašnjim dnem nastopa druga in odločujoča doba v izpeljavi našega podjetja; visoko c. k. finančno ministerstvo dovolilo nam je namreč z odlokom št. 28558 od 29. septembra 1882 napraviti na korist društvu „Narodni dom“ veliko efektno loterijo in pripravivši vse, česar je za izpeljavo te loterije potrebno, stopamo danes zopet pred Vas. — In zopet apeliramo na prodoljubno požrtvovalnost Vašo, proseč Vas, da se izdatno udeležite loterije s kupovanjem sreček, katere se pri vseh naših poverjenikih, pri vseh znanih slovenskih domoljubih ter pri vseh narodnih društvih dobivajo po 1 fl. av. vred. Loterija ta uravnana je jako ugodno, kajti določenih je zanjo uže sedaj 2257 dobitkov, katere je upravni odbor društva „Narodni dom“ kupil za 15.000 gld.; to število dobitkov pa se bode pomnožilo še po takih, katere so posamezniki uže obljubili darovati. Nekateri dobitki so jako dragoceni, vredni po več sto goldinarjev; prvi dobitok pa presega vrednost 1000 fl. Razen zlatnine, srebrnine in drugih stalno vrednost imajočih predmetov določeni so za dobitke tudi razni gospodarski stroji, vozovi in živina; sploh je upravni odbor loterijo tako uravnal, da more zanimati vse stanovce. — Slovenci! od izida te loterije je odvisno, kedaj se bode sezidalo ponosno poslopje „narodni dom“. Vi vsi gotovo z nami vred želite, da se to izvrši čem preje mogoče; priporočilo naše Vam torej bodi. kupujte srečke!

V Ljubljani, dne 1. novembra 1882.

Upravni odbor društva „Narodni dom“.

Dr. Karol Bleiweis vitez Trsteniški, deželni poslanec, mestni odbornik, podpredsednik.

Dr. Alfonz Mosche, odvetnik, mestni odbornik, predsednik.

Fran Fortuna, županov namestnik in veletržec; Peter Grasselli, mestni župan, deželnega glavarja namestnik in hišni posestnik; Ivan Hribar, mestni odbornik in glavni za-

stopnik banke „Slavije“; Dr. Anton Jare, stolni prošt; Josip Kušar, predsednik trgovinsko-obrtniške zbornice, mestni odbornik in hišni posestnik; Ivan Murnik, vitez Fran-Josipovega reda, tajnik trgovinsko-obrtniške zbornice; Dr. Fran Papež, odvetnik; Vaso Petričič, mestni odbornik, hišni posestnik in trgovec; Ferdinand Souvan, veletržec; Dr. Josip Stare, c. kr. finančne prokuratorure adjunkt in hišni posestnik; Dr. Valentin Zarnik, odvetnik, deželni poslanec in mestni odbornik; odborniki.

Gospodarske stvari.

Listje in šilovje, kolike je vrednosti za gozde.

Ako zemljišče v kakem gozdu, v katerem se ni grabila stelja, le površno pogledamo, bomo zapazili, da vsa zemljiščna površina obstoji iz več različnih plasti, ki pa niso ostro med seboj druga od druge ločene. Nad kamenjem in skalovjem, ki se še ni v svoje prvotne dele razkrojilo, se nahaja plast iz raznega kamnja večje ali manjše debelosti, nad to plastijo leži prst in nad prstjo gozdna stelja.

Stelja ali nastelj, pri nas tudi „štraja“ imenovana, se nareja iz mahovja, trave in plevela v zelenem, pa tudi suhem stanu in pa iz listja in šilovja, ki je s časom z drevja skapalo. Stelja je gozdu to, kar je gnoj njivi, vrtu, travniku, sploh vsemu kmetovavskemu gospodarstvu.

V nji se nareja in nahaja ogeljna kislina, gnjilec in vse druge tvarine, iz katerih se posamezni organi in deli rastline narejajo in vstvarjajo. Pa ne samo to; s steljo so tudi v tesni zvezi fizikalne lastnosti gozdnega zemljišča sploh.

Med temi lastnosti stoji pa na prvem mestu ona lastnost, katero imenujejo vodosprejemno sposobnost, to je namreč ona lastnost, ktera dela zemljišče zmožno veliko množino kapljivo tekoče vode na enkrat v se sprejeti, to vodo pa le po malem v spodnje zemljiščne plasti spuščati.

To lastnost pa imajo med vsemi mehničnimi zmesninami gozdnega zemljišča ravno naj bolj deli gozdne stelje v visoki meri. Naj več posrkajo vode med svoje dele razne sorte mahovja, izmed kterih nekte, kakor je skušnja pokazala, pet, celo devetkrat toliko vodo, kolikor same težijo, v se in sicer na enkrat vzeti.

In zato pa tudi zalaga gozd leto in dan z vreleci, ki nikdar ne posahnejo doli in ravnine z vodo, gozd vravnava vodno stanje rek in potokov, pa tudi razmere vlage in toplote v zraku, deluje ugodno na napravo rose, megle

in oblakov, zabranuje škodljive učinke manjših in umerjava škode večih ploh, povodenj, plazov in zemljiščnih utrgov. Gozd je toraj ne gledé na denarno vrednost lesa za podiranje godnega, po katerem se v potrebi gotovo ne pozabi seči, pravi pomagavec v sili.

Zato pa tudi zasluži, da mu je kmetovavec hvaležen in da mu vsaj glavne žile, za njegovo življenje potrebne ne podreže, to je, da ga po nespametnem ne slači stelje.

(Konec prihodnjič.)

Kakšna kamra je dobra za mleko?

Dobra mlečna kamra mora biti popolnoma suha in skoz in skoz snažna in čista. Naj bolje kaže, če se na severni strani poslopja nekaj vglobljena v zemljo napravi. Pod mora biti ali iz cementnega apna ali pa iz kamnenih plošč.

Imeti mora okna z zatvornicami, tako da se mora pristop zraka vravnati. Ako se z mlekem na navaden način postopa in mleko v plitvih latvicah neshlajeno postavlja tako mora kamra dosti velika biti, da se morejo vse posodice na pod postaviti.

Krivo je namreč, kar se pa le prepogosto nahaja, da se mlečne posodice jedna na drugo postavlja, ker tako zrak ne more popolnoma do mleka, kateri naj bolj mleko hrani. Vrh tega so gornje posodice tudi vplivu hlapov izpostavljene, kateri iz spodnjih posodic puhtijo. Da je mleko dobro in koristno, če pride z zrakom v dotiko, se da lahko dokazati. V pokriti posodi se mleko prej vsiri, kakor v odkriti, če so druge razmere sicer jednake. Mlečna kamra mora celo dojbo od dveh dnij sprejeti, če se vse mleko za nasmetovanje postavi; kjer se le eden del mleka za to postavi, tam tudi manjši prostor zadostuje.

Sejmovi 19. dec. Teharje, 21. dec. sv. Tomaž nad Laškim, 23. dec. v Brežicah.

Dopisi.

Iz Maribora. (Volitve — župan — most). Prebivalci koroškega predmestja želijo most dobiti čez Dravo, da stopijo v zvezo z nasprotnim obrežjem pri sv. Jožefu. Temu pa nasprotujejo meščani graškega predmestja. Vsled tega je bilo meščanstvo pri volitvah v mestni zastop razklano na dve stranki. Zmagali so v III. in II. razredu koroščaki. Slovenci se iz mnogih uzrokov niso hoteli udeležiti. Stari župan dr. Reiser je pa vse častne službe odložil in za čas volitev potegnil na nemško k svojemu tastu v Lipskem. Slovencem ostane v slabem spominu, ker je hotel zabraniti v postavljenje Slomšekovega spomenika v stolnej cerkvi. Motil je pa le svečanost, ker druga ni mogel doseči. Sicer pa moremo opomniti, da je

bil podpihovan od nekega visokega nemškutarja v posebnem pismu. To je dobil naroden mož v roke in tako se je lisičja zvičajnost zvedela in pride o svojem času še jasneje na dan. Nič pa nebi rekli, ko bi bivši ta župan vse „Schwabe“, ki so za njim k nam prišli in se pri nas obogatili pa sedaj Slovence pomagajo zatirovati, seboj potegnil v prusko-nemški „Reich“. — V čitalnici bili so letos uže 4krat tako zvani jour fix-i s predavanji o raznih predmetih. G. dr. Gregorec je govoril o Slovenskih goricah, g. dr. Serbec je predčital lepo srbsko pesen iz Vuk-Karadžičeve zbirke, g. Lautar nas je razveselil z razlaganjem o spektralnej analysi in g. dr. Pajek zanimivo opisoval noše štajerskih Slovencev. Bodi hvala vsem! Leseni most popravljajo prav počasno; zaradi tega je tudi flosarjem po Dravi voziti prepovedano od Ruš do Melja.

Od Dravinje. (Žalostne šolske razmere) Morebiti ni kraja na slovenskem Štajerskem, kateri bi imel tako zagrizene nemškutarje in nemčurje, kakor je konjiški okraj. Njih poglavna gnezda so: Konjice, Vitanje in pa Loče, kjer si nemčur Posek z nekterimi nemškutarji na vse kripnje prizadeva edino zveličavno nemščino ukoreniniti. Da bi svoj namen dosegli, so si v Loče koroškega nemškutarja za nadučitelja naročili, kateri bi naj mladino pridobil, ker jim odrastli nečejo iti na limance, akoravno so jim veliko celjskih lisjakov naročili, pa en „Slov. Gospodar“ več velja in opravi, kakor cent lisjakovih dlak. Da bi ta ljubeznjivi ptiček raji nemškutaril, ga prav mastno z groši nemškega šulvereina pitajo. Za l. 1881 podeljenih 50 fl. se je hitro hvaležen skazal, ter napravil nad vrati šolskih sob nemške napise: erste Classe, zweite Classe, dritte Classe, vse šolske zapisnike napravil „für gemischte Volksschule“, akoravno ni ne enega nemškega otroka v šoli, vsa imena nemški piše, naprimer: Prach, otroke pa kričati: guden dak, rekš-likš. Za l. 1882 prejetih 30 srebrnikov je pa že več storil. Zapovedal jo otrokom ojstro, da se morajo oglašati: „ih“. Kakšen nered in zmešnjavo njegova nemškutarija pri otrocih dela, to se vidi iz sledečega: Nek fantek pride v pretečenem tednu iz šole domu in vpraša: „Mama! koga moram vbogati? Leitgeb tirja, da se moramo z „ih“ oglašati, gospod kateket in una dva učitelja pa pravijo, da moramo reči: „tukaj“! Mama ne vé otroku kaj odgovoriti. Drugi den pa prileti fantek domu, ter na vso grlo krči: „Mama! zdaj pa že vem, zakaj naš učitelj tako hočejo. Nemci so jim dali 30 gld. za „mehiv“. Nemčurji! radi vam privoščimo tako značajnega učitelja, ako bi ga hoteli kam v „rajh“ poslati, saj se tako repenči, da Slovencev ne bo nikoli kruha prosil; mi le obžalujemo, da takemu strokovnjaku slovenski otroci v oblast hodijo!

Vprašamo pa, kaka uzajemnost more med učitelji biti, kjer trije učitelji, kakor je naravno in kar najizvrstnejši pädagogi vseh narodov zahtevajo, na podlagi materinščine učijo, četrti in to še nadučitelj pa zavoljo Judeževih 30 srebrnikov otrokom posamezne nemške besede v glavo ubija in na zadnje še morebiti od inšpektorja enake baže pohvaljen bo, med tem se pa vestni in značajni učitelji prezirajo?

Iz Dunaja. (V lastno skledo pljunili) so možje, ki so podpisali Slovencem nasprotne in smrdljive Mihaličeve prošnje. Znani mariborski „Hammer-Amboss“ jih je predložil državnemu zboru. Podpisale so jih Bog vedi, kako zapeljane srenje: Buchberg (Bukovec), Dežno, Kamca, Gorzaberg, Gradiška, Veliki Okič, Hrastovec, Jelovec, Kolberg, Lichteneg, Neukirchen, Gornja Poljskava, Pivola, Poličane, Pokoš, Rossbach, Razvanje, Radvanje, Šentovec, Schmitsberg, Slemen, Studenice, Sulzthal s srenjami Plač, Spičnik, Vrtič, in Svičino vred, Brestenica, Spod. Poljskava, Bohova, Yalc, Velka (Wölling s srenjami: Trassenberg, Ščavnica in Wiesenbach vred), sv. Bolfank (?), Vuhred, Selnica pri Dravi in gornja Selnica, dalje podpisalo je prošnjo 18 posestnikov iz srenj Dobrenje, Cirknica in št. Ilj (menda jih je znani Šteflič nalovil; pravijo, da je „Hammer-Amboss“ pot plačal), 28 posestnikov od sv. Jurija na Pesnici, 7 iz Juvanec ali Livanjec, 9 iz Leitersberga, 14 iz Pobrežja pri Mariboru, 40 iz Poličke vesi, 18 iz Stattenberga, 12 iz Pameč, Otišnega vrha, št. Martina in Lehna, in naposled še nemška srenja Strass, ponemčena srenja Spielfeld, krajni šolski svet Spielfeld (tisti dedovje dvakrat), 47 Nemcev iz Ernauha, 47 Nemcev in ponemčenih Slovencev iz Gomilice; vkup 46 prošenj. Da se Nemci v naše zadeve umešavajo, to je predrzno. Prav neumno, grdo in nesramno pa je, da Slovenci lačnim in gladovnim nemčurjem v mreže zahajajo, svoj rod zaničujejo, svojo kri zatajujejo, svoj jezik za dveri stavijo in v lastno skledo pljuvajo. Kajti ovi prošniki beračijo za nemške uradnike in profesorje ter zahtevajo, naj se na gimnazijah ne podučuje slovenski iz sodnij pa slovenščina zopet vrže tavun. Poboljšajte se, prekličite podpise in odpošljite nemudoma slovenske prošnje. Obrazcev dobite v Mariboru pri uredništvu Slov. Gospodarja. Imena podpisateljev trdovratnežev pa objavimo kmalu, da bodo pošteni Slovenci spoznali odpadnike in Judeže.

Dr. V.

Z Dobrne. (Trtna uš.) Dne 3. decembra je tukajšnja podpodružnica kmetijske družbe obhajala svoj mesečni zbor, kterega so se vdeležili malone vsi gospodarji naše fare. Z vidno veliko pazljivostjo so poslušali gospoda načelnika, ki je govoril o trtnej uši. Slišali smo, kako so pred okoli 20 letmi na Francoskem na

sled prišli novemu sovražniku vinogradov in koder vse je danes razširjen. Med ostalim ga na Štajerskem imamo pri Brežicah, kjer so v raznih občinah našli do 390 ušvih vinogradov, ki merijo skupaj blizo 200 oralov. Čuli smo dalje, kakšna je trtna uš in kako živi; kako spoznamo, da so vinograd napadle trtne uši in kje jih najdemo; kaj nam je storiti, ko smo v gorica zasledili trtno uš; potem še je govornik omenjal nekoliko načinov, po kojih je mogoče trsje braniti zoper grdobne uši. Med razlaganjem so nam škodljivi mrčes predočevale podobice v knjižici, ki jo je o trtni uši napisal bivši ravnatelj vinorejske šoli blizo Maribora.

Iz Ptujске gore. (Umrl) je 6. dec. t. l. g. Jakob Kocmut, organist na Ptujski gori in bivši učitelj. Pokojni je zmiraj trdno stal na narodni in konservativni strani, zato je bil tudi preganjan od nekaterih liberalcev. Čast Ptujsko-gorski fari, ki se je njegovega pogreba v tako obilnem številu vdeležila, sosebno čast in hvala naj odličnejšim možem fare, ki so rajnega sami k poslednjemu počitku nesli in sprevedili.

Iz Ruš. (Na Ptujsko pošto) je bilo pred kratkim oddano pismo z adreso: „Ruše“. In kdo bi verjel, da na Ptujem tega daleč okrog znanega imena ne poznajo? Zapisala je namreč pošta pod „Ruše“ besedo „unbekannt“ (neznano). Bi ne bilo dobro, da bi imeli na poštah nemški in slovenski imenik, naj bi pogledali, ako slovenske besede ne razumejo, kako se nemški glasi? — In čuj! pismo je šlo nad Maribor, in akoravno so jim Ruše pred nosom, jih vendar nihče ni poznal in tako je romalo naprej v Celje in še le čez dolgo časa je najšlo svojo zaželeno mesto. Je li za čuditi, da Slovenec nevoljen postane, ako vidi, kako se na slovenski zemlji godi? Na krajih, kjer je najbolj treba slovenskega jezika, pa trd Nemec čepi in se od slovenskih žulov živi. Na Francoskem pišejo francoski- na Nemškem nemški- na Laškem laški: le na Slovenskem se ne razume slovenski. Kje je pravica, kje enakopravnost?

Iz Celja. (Sorschagg obsojen.) Včeraj popoldne je glasoviti nemškutar Franc Soršak alias Sorschagg končal svojo kariero. Od porotne sodnije krivega spoznan hudodelstva razžaljenja Nj. Veličanstva cesarja, hudodelstva razžaljenja cesarske rodbine in hudodelstva goljufije, slednje s tem, da je Frana Štefana pregovoril, da je zanj za krivične priče skrbel; bil je Soršagg od okrožne sodnije obsojen na 18 mesecev težke ječe, poostrene vsakih 14 dnij s postom. — Njegovi bivši pomagači proti narodnjaku in poštenjaku Ludviku Kresniku, kakor Anton Zorko, Ignac Alt, Franc Štefan in Jurij Zorko, so isto tako od porotne sodnije krivi spoznani, in sicer Anton

Zorko hudodelstva obrekovanja zoper Ludvika Kresnika, Ignac Alt hudodelstva goljufije, storjene s krivim pričevanjem pred sodnijo, Franc Štefan hudodelstva, goljufije, storjene s krivim pričevanjem pred sodnijo in isto tako Jurij Zorko, ter obsojeni: Anton Zorko na 15 mesecev težke ječe, poostrene vsakih 14 dnij s postom, Franc Štefan na 1 leto težke ječe, poostrene vsakih 14 dnij s postom, Ignac Alt na 4 mesece ječe in Jurij Zorko na 5 mesecev ječe. Zraven pa mora vseh 5 obsojenih povrniti stroške obravnave in kaznovanja ter Ludviku Kresniku solidarno poplačati odškodovanje za 138 dnij, kateri čas je po nedolžnem moral zaprt biti, vsak dan 3 gld., tedaj 414 gld. za zamujen zaslužek, in 500 gld. za sramoto in razen tega vse stroške zagovorništva v sedanji pravdi, v prvi pravdi zoper Ludvika Kresnika in v ponovljeni pravdi zoper Ludvika Kresnika, v kateri je bil nedolžnega spoznan. Prihodnjic več! „Sl. Nar.“

Iz Zdol. (Posvečuj praznik.) Stara pravica govori, in bližnji sosedje pripovedujejo, da se je pred 100 leti tole dogodilo: Bila je nedelja, lep in jasen dan, ko gresta sin in hčer nekega posestnika z voli in brano na njivo vlačiti, čeravno so drugi svarili, da bodo to lahko v pondeljek tudi opravili. Pa kaj se zgodi? Ni bilo na pol delo opravljeno, vdrlo se je globoko v strašni prepad. To se je godilo 3. četrt ure od Zdol na severni strani vasi Ravne, kder še dandanašnji kažejo ovo brezno na hribu posestnika Kuneja; kakih 10 minut od ondot se vidi izvirek na zemljišči posestnika J. Bogoviča v grabnu in pravijo da so tam najli teležnike (kline) odi teleg (jarma), katere so tačas voli imeli. Te je voda vun dala; vsega druga ni bilo nič sledu. „Sedmi dan ne delaj ti, ne tvoj sin, ne tvoja hči ne tvoj hlapec, ne tvoja živina.“ Strašno bi bilo; ko bi današnje dni Bog vse teiste kaznoval, kateri se ob nedeljah s hlapčevskim delom pregrešijo, pa Bog je zmirom tisti, in bo na vekomaj.

N. P.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Zazvedelo se je, da sta pred 2 letoma Bismark in Andrassy sklenola zvezo med Avstrijo in Nemčijo tako, da se ohrani mir pa tudi, da se Nemci ne vtikajo v naše mi pa v njihove zadeve ne. Zato je uže slednji čas, da naši prusaki prenehajo škiliti v Bismarkovino. — V državnem zboru zahteval je brambovski minister, da se l. 1883 odbere 55952 novincev za redno vojsko in 5592 rezervistov. Obrtnijsko postavo nameravajo poslanci še letos sklenoti, a potem dobijo odpust do 20. januarja prihodnjega leta. Davke pobirati se je ministru finančnemu dovolilo do konca mar-

cija 1883. Čehi zahtevajo še medicinski oddelek za česko vseučilišče v Pragi. Mesto Trebežice so Čehi pridobili premagavši nemčurje v 3. in 2. volilnem razredu; Slovenci v Ptuji še niso tako srečni, ker so 11. dec. za svoje kandidate dobili premalo glasov, pa ni dvomiti, da sčasoma proderejo; mesta na Slovenskem postanejo slovenska prej ali selej; saj itak pravih Nemcev ni veliko, večina so le slovenski odpadniki, renegati, Judeži. V Ljubljani pa v slovenskem zastopu mestnem neradi pogrešamo zastopnost, složnost, potrpljivost, ljubezen: slovenski zastopnik g. Potočnik je odstopil. Takšne novice nas štajerske Slovence močno bolijo. — Na Dunaji so hiše, kamor po zimi iz ulic pobirajo ljudi brez strehe in večerje. Oboje se jim da. Toda še to potepuhom ni prav. V nedeljo so se izmed 250 vsprejetih siromakov vzdignili najhujši zoper policaje in 3 hudo ranili. Z veliko težavo in silo so nemirneže vtišili. — Ogerski poslanec Rahoczy je ovadil, da so uradniki minister Tiszajevi od denarjev, ki so bili za jezove ob reki Tisi namenjeni, ukradli več kakor polovico pa s slabimi računi tatvino prekrili. Minister in njegov tajnik Hieronimi tajita. Vsled tega imenuje Rahoczy uradnike s tajnikom vred: lopovsko druhal. Tajnik odvrne, da Rahoczy postopa lopovski. Strašanski hrup nastane v zbornici. Potem pa pride do dvoboja, poslanec in tajnik streljata iz pištol na 15 korakov drug v drugega, nobeden ni zadet. — Donava, Drava in Sava so izstopile na Ogerskem in je posebno Pančeva zavoljo povodnji v velikej nevarnosti.

Vnanje države. Bismark se močno veseli, da sta si Francoska in Angleška zavoljo Egipta vskriž. Njegovi listi pravijo, da je se bilo bati angleško-francosko-ruske zveze, ki bi huda nevarnost bila za Evropo, t. j. Bismark se je bal vojske. No, sedaj mu daje angleška pohlepčnost malega odduška. Število socialistov množi se ukljub najostrejšim postavam; katoličani pa trpijo preganjanje kakor poprej. akoravno nemško-pruski ministri pravijo, da se s papežem pogajajo in da zavlada kmalu cerkveni mir. — Franc. republ. Gambetta je neko žensko razžalil in ta mu je levice prestrelila z revolverjem. Republikanci pa sploh preveč davkov nalagajo in slabo gospodarijo; kupčija francozka močno propada. Zato si skušaja v zunanjih krajih odpreti novih tržišč; hočejo toraj zasesti otok Madagaskar in osrednjo Afriko ob reki Niger. — Italijanska vlada neče tistih lopovov izročiti našej, ki so iz Benetek pošiljali bombe v mesto Trst; tudi neče priznati veljavnost papeževe sodnije v Vatikanski palači. Zoper to so protestirale Avstrija in Portugalska. — Rumunski kralj se poda na pot v Rim k italijanskemu kralju. To ne pomeni nič dobrega. — Ruski car in cesarica podala sta se iz Petro-

grada nazaj v Gačino; vojni minister Vanovski bržčas odloži službo. — Srbska skupština sklicana je v Belgrad. Profesor Knićanin se je ustrelil. — Grška vlada dela priprave za veliko železnico od Aten skoz Tesaljo v Solun. — Turškemu sultanu se je posrečilo nemirnega Abadeillah-pašo ugrabiti in v Mesopotamijo odgnati. — Aiptovski Arabi-paša in obsojeni pa pomiloščeni tovarši se odpeljajo na angleško-indijski otok Ceylon, kder bodo prebivali živoč od penzije, katero je vsakemu dovolil egiptovski vice-kralj na pritiskanje Angležev.

Za poduk in kratek čas.

Zadar.

V Spljetu, v tem najinteresantnejšem gradu vseh Dalmatinskih mest, sem vtegnil se muditi le prav kratek čas. Črez tri pičle ure sladkega počitka so mornarji zopet vzdignili iz morske globine mogočna sidra in Maltino ogromno kolo je začelo pretepati nemirne valove, da se je dolga penasta riža vlekla za nami — in krasni Spljet in jegova prekrasna okolica in mična jegova luka nam je zginjala polagoma izpred radostno-omamljenih očij.

Mimo skalovitega, le semtertje z oljkami in košatimi pinijami obraščenega ostrova Bue, med veliko (Zirona grande) in malo Žirono (Zirona piccola) ter mimo kacic 5 do 7 manjših, prezanimivih otočičev, za katerih hrbtom se razprostira lepi zaliv Trogirski (canele di Trau), smo prijadrali znovič na odprto, proti zapadu brezmejno morje. Lep je bil dan in topel in jasen kakor v prvi spomladi. Prijeten veter je hlidel od kopnega, da je zamogel parnik svoje peruti razviti, zazpeti svoja ponosna jadra, ki so mu podvojila prešnjo hitrino.

Vsled tako ugodnega vremena je nastalo vsepovsodi na morji sila živahno gibanje. Iz vsakega zaliva in od vsakega kota je priveslala kaka večja ali manjša jedralka, ki je dirjala proti jugu, obložena z vsakovrstno robo kakor z oljem, vinom ribami, žitom in lesom. Veselo petje in glasno ukanje nam je donelo na ušesa iz sto in sto urnih bark in barkic. Tudi na Malti je sijalo marsikoma na obrazi veselje, kakor na gori solnce.

Mene je kratkočasil s podučljivim pripovedanjem uljuden, mnogo skušen frančiškan, ki je spremljal 15letnega dečka Stipana Merdujaša iz Spljeta na otok Cherso, da se tamo posveti redu sv. očeta Frančiška.

Mirno in tiho je sedel ubogi deček in se žalostno nazaj oziral po lepem Špljetu. In ko je ljubljeno mesto zginilo v daljavi, premagalo je bridko ločenje mladenča, da se je milo razjokal. Kdo bi se tudi ubranil žalosti po zgubi milene domačije! Ko smo se popoldne vozili

med mičnimi otoci in otočiči kakor Žirjem (Zuri), Kapri in Zmajem na levi, Zlarinom, Provičijem in Bačem na desni, pripetila se nam je skoro srašna nesreča.

Po obedu se poda kapitan, kterege je radi blagodušnosti vse spoštovalo, k delu na svoj za to odločeni prostor. Ravnokar je hotel neko povelje izvršiti, ko pokne puška, in zažvižga svinčenka mimo njegove sive glave. Na ladji je bilo namreč 20 jetnikov, katere so vojaki spremljali v Zadarske ječe. Ednemu teh stražnikov se je nehoté sprožila puška, da smo se vsi ustrašili, najbolj vojak sam a najmanj junaški kapitan.

Sredi večerke je prenehal, kakor bi pihnil, toli koristni in za to tako zaželeni vetrič hlideti. Naši mornarji so kakor veverice splezali na visoki jambor in čedno zložili vsa jadra, ozka in široka, ker je utihnil veter, ki jih je poprej koristno napenjal.

Malta je vsled nastale tišine zgubila mnogo prešnje hitrosti in naglosti. Posamezne jadralko pa so popolnem obtičale na visocem morji. Veslarji so pometali čolnice v vodo in ž njimi vlekli barke; pa taka pot je polževa pot. Silna nesreča je za ladje jadralko, ako jih sredi morja zasači taka tihota, ker se ne mogo ganiti ne naprej ne nazaj.

Morsko življenje ima pač tudi kakor vsakošno svoje solčne in senčne strani.

Ko je Malta tiho in lahko tekla tje čez mirno in kakor olje gladko morje, ponujala se je potniku lepa prilika, s čudenjem opazovati ta skrivnostni element — veličastno morje. Da! velikansko je to morje, katero imenujejo grški pisatelji nedogledno polje, polje nerodovitno in polje brez žetve. Malta je res rezala globoke brazde v to polje vodeno, ki pa ne sprejema semena. (Konec prih.)

Smešnica 50. Nekde osnovali so ljudske šoli drugi razred. Otroci so bili s par izjemki sami Slovenci, moliti pred in po šoli pa so morali nemški. Nekdo vpraša učenca: zakaj? Odgovori: Lastnik hiše je trd Nemeec in zato Bog v tem poslopji ne razume slovenski.

Fr. K.

Razne stvari.

(Slovenci mariborski) se ne udeležijo volitve za mestni zastop takrat tudi jutri 15. dec. ne!

(Javna zahvala.) Kraj. šols. svet, kakor tudi šolsko ravnateljstvo v Cezanjevcih, se prisrčno zahvaljujeta v imenu šolske mladine, blagorodnemu gg. c. k. šols. nadzorniku in g. E. Prettenhoferju v Gradci za poslanca darila.

(Slovensko društvo) obhaja svoj II. občni zbor v prostorijah celjske čitalnice na sv. Štefanovo, dne 26. decembra t. l. ob 3. uri

popoludne. G. dr. Vošnjak povabljen je pri tej priliki poročati o svojem delovanji v državnem zboru; Slovenci celjskega, šmarijskega, laškega itd. okraja, dalje iz Savinjske in Šaleške doline pa imajo priliko pristopiti društvu in izraziti svoje želje. Več prihodnjič.

(V dež. šolskem svetu krajnskem) so nemškutarji Pirker, Smolej in Mrhal, pa narodnjaki: Klofutar, Šuklje, Zupan in Praprotnik.

(Prestavljen) bo celjske gimnazije ravnatelj g. Svoboda, nemškutar Marek pa bo šel v pokoj.

(V Krškem) imajo znanstvena predavanja v meščanski šoli, 10. dec. govorilo se je o človeških možganih, 17. dec. razlaga g. Lapajne zgodovino mesta Krškega. Začetek je ob 11. uri dopoludne.

(Notar g. Rudl) v Mahrenbergi rohni po trgu zaradi zadnjega dopisa iz Mahrenberške okolice in dolži č. g. kaplana M., da je dopisatelj. Bodi radovednemu rogoviležu povedano, da gosp. M. ni nikoli niti besedice ne dopisal „Slov. Gospodarju“.

(Prestavljeni) so oč. gg. kaplani Ignacij Rom v Mozirje, Miha Strašek v Rečico, Miha Šmid v Ljubno.

(Popotnik), list za šolo in dom se ne tiska v novem letu več pri celjskem nemčurji Rakuschi, ampak pri g. Leonu v Mariboru. Naročnina 3 fl. za celo leto, 1 fl. 60 za pol leta se pošilja g. Leonu, dopisi itd. pa pod adresu: Gospodu Mihael Nerat, nadučitelj v Mariboru. Tako je prav. Nemčurjem ne krajčerja več!

(V Šmariji) so pred 4 leti šolo postavili pa stropi so uže sedaj nekateri piravi, da jih mora liferant z novimi zamenjati, ker še ni dotekel čas poroštva. Peči pa je nek celjski lončar tako slabe za drage denarje spravil, da so uže lani bile za nič.

(V Ormoži) smejo hrvatska goveda vsako soboto vvažati.

Tržna cena

preteklega tódna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor	7	—	5	—	4	80	3	20	5	66	4	50	4	30
Ptuj	7	50	5	—	4	70	3	—	5	30	6	—	4	—
Celje	9	—	7	32	5	70	3	98	6	45	5	60	6	50
Gradec	7	41	5	36	4	41	3	17	6	50	5	36	5	25
Ljubljana	8	36	5	51	4	60	3	—	6	88	4	23	6	18
Celovec	7	68	5	69	4	52	3	31	4	88	5	—	5	—
Dunaj	10	20	8	—	8	45	9	—	8	80	8	85	—	20
Pešt	9	—	7	15	8	80	6	10	8	55	6	82	6	30

Loterijne številke:

V Trstu 9. decembra 1882: 85, 47, 74, 75, 26.
V Linci " " 69, 35, 6, 3, 19.
Prihodnje srečkanje: 23. decembra 1882.

1—3

Naznanilo.

Dr. Janez Menzinger, poprej advokat v Kranji se je 1. decembra 1882 preselil na Kerško (Gurkfeld) na Dolenjskem.

1—2

Oznanilo.

Razpisane so 3 deželne štipendije, vsaka po 146 fl. in 5 vsaka po 73 fl. za učence v deželnej sadje- in vinorejskej šoli za bližnje šolsko leto. Več v „Slov. Gosp.“ šte. 48.

Dražba vina.

Večidel starega vina, raznih šestih letnikov, 24 polovnjakov se bo pri sv. Križi nad Mariborom dne 21. decembra 1882 ob 10. uri zjutraj v cerkveni kleti tudi s posodvo vred za gotovo plačilo po dražbi prodavalo.

Fideršek.

2—2

Izpraznjena

je služba organista in cerkvenika pri sv. Marjeti poleg Rimskih toplic (Römerbad). Kdor misli službo nastopiti, naj se, ako mogoče, osebno oglasi pri cerkvenem predstojništvu.

Za Božične praznike

prodajam naslednjo robo z zlatom
iz c. k. zlatov pravo pozlačeno,
da od pravega zlata ni moči razločevati
verižice za gospode — — — 3 fl. 50 kr.
" " gospe — — — 4 " — "
gumbice za gospode — — — 1 " 80 "
" " gospe — — — 2 " 20 "
Cele garniture broš in par uhanov
po najnovejši modi — — — 3 " 50 "
Bracelete — — — — — 3 " — "
Prstani iz pravega 14karatnega zlata po 7, 9,
11 do 25 fl.
Prstani iz pravega 6karatnega zlata po 4, 6,
8 do 12 fl.
Prstani imajo dimante iz Sumatre tako brušene,
da jih od pravih ni lahko ločiti.
Kolik da naj bo prstan, se naj naznani z do-
poslanim papirnim izrezkom.
Pošilja se proti poštnemu povzetju. Na poštno nakaznico
pa franco!

Garantujem do 5 let.

Gustav Schack,

Erstes Export-Versandt-Geschäft
Prag — Weinberg.

2—4

Podpisana naznanja, da je njeni mož gospod

Jakob Kocmut,

organist na Ptujski gori in bivši učitelj
po dolgej boleznj 6. decembra t. l. mirno v Gospodu
zaspal.

Prisrčno zahvalo izreka vsem, ki so rajnemu
slednjo pot posodili, posebno čast g. duhovnikom,
učiteljem, cerkvenim in srenjskim možem in celi
fari Ptujске gore, ki so se v tako obilnem številu
pogreba vdeležili. Bog jim plačaj!

Terezija Kocmut,
vdova.

V zalogi

W. Blanke-ja v Ptuj

so izišle:

Pripovedke za mladino

I. zvezek, spisal Fr. Hubad. Cena 20 kr.
po pošti franco poslano za 25 kr. Pri obil-
nejem nakupu 25% rabata.

Ondi se tudi dobi:

Ječarjeva hči

po W. Frey-ji poslovenil J. Urbanec.
Cena 15 kr., po pošti 20 kr. 3—3

Učenca

slovenskega in nemškega jezika zmožne-
ga in z dobrimi spričali šolskimi sprejme v
štacuno z mešanim blagom (učencem, ki
imajo uže nekaj znanosti v kupčiji, daje
se prednost.)

Matija Zemljič

3—3 v Ljutomeru (Luttenberg.)

Po čudovito nizkej ceni

prodava več 1000 štajerskih lodnastih
sukenj od 4 fl. naprej.

Janez Müller
v Mariboru, Viktringhofgasse.